

Kungälvs kommun,
registrator@kungalv.se
Samhällsbyggnad, Stadshuset
442 81 Kungälv

Yttrande avseende Detaljplan för NYA BOSTÄDER I TYFTER Inom Tyfter 1:19 m.fl. Kungälvs kommun, Västra Götalands län

Naturskyddsföreningen har beretts tillfälle inkomma med synpunkter på ovanstående detaljplan och yttrar sig enligt följande.

I PLANENS SYFTE OCH HUVUDDRAG framhålls att en ökad bostadsbebyggelse i Diseröd krävs för att stärka Diseröd som serviceort och öka möjligheterna till utökad service och bättre kollektivtrafik. Planförslaget prövar möjligheten att bygga 220-240 bostäder. Naturskyddsföreningen är positiv till att Diseröd tillåts växa, då vi anser att ny bostadsbebyggelse så långt det är möjligt bör koncentreras till centralorten och de tre så kallade serviceorterna.

Vi är emellertid kritiska till att kommunen återigen föreslår byggnation på produktiv jordbruksmark. I vårt yttrande under samrådet poängterade vi att en icke oansenlig areal av värdefull åkermark redan har tagits i anspråk för såväl bostadsbyggnation som verksamhetsområden i Kungälvs kommun. Miljöbalken 3 kap 4 § anger tydligt att *Brukningens värde jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.* Innan produktiv jordbruksmark kan komma ifråga för bostadsbyggnation måste således utredas huruvida ett motsvarande tillskott av bostäder kan åstadkommas genom att annan mark tas i anspråk. I vilken utsträckning har sådana alternativ undersökts beträffande Diseröds utveckling? Vi lyfte frågan i vårt yttrande under samrådet men det framgår inte i den aktuella planbeskrivningen att några alternativ undersökts. I vårt yttrande under samrådet framhölls *Naturskyddsföreningen menar att sådana alternativ måste presenteras vid all fortsatt exploatering. För att förhindra att jordbrukslandskapet "äts upp" en liten bit i taget anser vi att kommunen bör sätta en absolut gräns för hur stora förluster av jordbruksmark som kan accepteras i framtida exploatering, samt att förluster av jordbruksmark konsekvent redovisas kumulativt, från ett givet årtal, då sådan mark tas i anspråk.*

Kommunen skriver i sin Kommentar till detta yttrande *//...Samhällsbyggnad noterar synpunkten angående en absolut gräns för hur stora förluster av jordbruksmark som kan accepteras i framtida exploatering.* Hur har Samhällsbyggnad därefter hanterat denna synpunkt? Åkermarken minskar stadigt i kommunen vilket framgår i kommunens

miljöbokslut för 2013 avsnitt 6.3.1 *Bedömning: Sedan 1990 har arealen åkermark i Kungälv minskat med 9,2 % eller 620 hektar. Det motsvarar 868 fotbollsplaner. Globalt riskeras brist på mat och prishöjningar på mat p.g.a. klimatförändringar, framtida oljebrist, skövling av åkermark, utfiskning av haven och användning av åkermark för energiodlingar. Detta gör att åkermarken får ett allt större värde för framtiden.*

Vi är positiva till att det ordnas odlingsmöjligheter i området eftersom detta är ett bra sätt att ta tillvara åkermark i området då lantbrukare inte kan bruka begränsade åkerbitar.

Vi är också positiva till förslag om bevarade gröna stråk genom planområdet samt bevarande av diken.

Vi anser det positivt att stenmurar/gårdsgårdar kommer att bevaras i möjligaste mån och noterar att den dispens som skall sökas gäller endast för några få nödvändiga öppningar för vilka kompensationsåtgärder genomförs.

Bevarandet av ask och alm i området är mycket väsentligt. I naturvärdesinventeringen har ask och alm noterats och deras värde lyfts fram. Enligt planbeskrivningen, "bör träden bevaras". Naturskyddsföreningen anser att detta kan stärkas till "skall bevaras".

Naturskyddsföreningen är mycket positiv till att bostäderna i planområdet ska bestå av blandad bebyggelse. Detta har många fördelar vilket också påpekas i planen. Viktigt dock att hänsyn tas till de boende i det näraliggande, befintliga området för att målet *God bebyggd miljö* ska kunna uppfyllas även där. I planen framgår att Utsikten för de som bor närmast planområdet förändras från naturmark till bostadsområde. Detta behöver beaktas i det fortsatta arbetet.

Vi föreslår att husen byggs som passivhus och/eller plusenergihus med föreslagna solfångare. Viktigt är att placera husen så att solenergin kan utnyttjas bra med tanke på fönsterplacering och eventuella solfångare. (Anm. Enligt Kommunens Miljöprogram för bostäder (2011) styr nivån på bl.a. energieffektivitet vid byggande av bostäder på kommunal mark. För kommunens egna lokaler ges styrning i dokumentet Energikrav för nya kommunala lokaler (2010). Enligt detta ska dessa lokaler byggas med passivhusstandard).

Ekosystemtjänster är ett begrepp med stor bredd och omfattning. Att landskapsvariation är av grundläggande betydelse för biologisk mångfald är väl belagt. En fungerande biologisk infrastruktur är väsentlig för att bibehålla ekosystemtjänster som pollinering, näringsrening och landskapsbild. I Gestaltningsprogrammet nämns naturens ekosystemtjänster för rening av dagvattnet. Några andra ekosystemtjänster har ej betonats. Vi anser att en värdering av ekosystemtjänster skall användas. Som hjälp och referens kan t ex Riksbyggens arbetsmetodik användas. Riksbyggen har tillsammans med Sweco skapat ett verktyg för värdering av ekosystemtjänster som man sedan två år tillbaka använder i alla sina byggprojekt. Målet är att man ska bibehålla, kompensera eller förstärka de ekosystemtjänster som finns på de platser man bebygger. *Arbetet går till så att vi tittar på den mark som är aktuell för exploatering och analyserar vilka värden som finns där i nuvarande tillstånd och vilka ekosystemtjänster som finns och nyttjas idag. Vi går igenom 16 olika ekosystemtjänster som vi valt utifrån att det är urban miljö vi jobbar i. För varje ekosystemtjänst analyserar vi värdet av den före exploatering och hur vi kan bibehålla eller*

återskapa den vid exploateringen. Om vi inte kommer upp i samma nivå av värden från ekosystemtjänster som vi hade innan projektet så bygger vi inte på marken. Verktuget innebär att våra projektledare, ofta tillsammans med landskapsarkitekter, tittar på marken utifrån en viss ram och vanligen vidtar en massa åtgärder som man annars inte skulle ha gjort. Det kan till exempel bli gröna tak, genomsläppliga ytor, dammar och så vidare – det blir som ett helt pussel som innebär att summan av ekosystemtjänsterna alltid blir högre sedan vi byggt än de var innan.

Fyra av de 16 nationella miljömålen; god bebyggd miljö, frisk luft, begränsad klimatpåverkan och ett rikt odlingslandskap diskuteras i planen. Länsstyrelsen påpekar ytterligare ett mål i sitt yttrande *ett rikt växt- och djurliv; det nuvarande miljötillståndet och planinnehållets förhållande till detta bör göras i det fortsatta arbetet*. Vi anser att detta mål skall arbetas in i planen.

Inom målet "Ett rikt odlingslandskap", ska delmålet "Ängs- och betesmarker" vara uppfyllt till år 2010, dvs alla ängs- och betesmarker ska vara skyddade och dessa hävdade marker ska utökas. I planen för Tyfter framhålls "Att låta ängsområdet i detaljplanen utgöra en natur/stadsdelslekpark vore till fördel för Diseröd" (s 23) . Att kalla ett område äng innebär inte att området kommer att behålla den biologiska mångfalden som skapats genom hävd. Att bevara ängsmarker ingår i Sveriges miljömål eftersom de är mycket artrika, de är inte är någon naturlig landskapstyp, utan behöver noga avvägd skötsel. Ängsmarker har formats under århundraden till att se ut som de gör idag. I planen för Tyfter anges inte hur man avser att bevara ängsmarkens karaktär, det ser närmast ut som om man tänker sig att den ska skötas som en gräsyta och samtidigt vara en yta för lek och rekreation. Vi hänvisar till ett dokument som har tagits fram av Tekniska förvaltningen i Motala kommun genom Henrik Sandberg, Kommunekolog. I skriften *Slätterängar i tätorten. Skötselmanualer för biologiskt värdefulla ängsmarker på park- och naturmark* finns många olika exempel på vad som krävs för att bevara ängar. Skötselkrav för ängsmarken behöver inarbetas i planen för Tyfter.

Samma synpunkt gäller den åkerholme som nämns i gestaltungsprogrammet på s 9 (bild finns). I Planbeskrivningen nämns den inte. Länsstyrelsen skriver i sitt yttrande över programsamrådet *Inom programområdet förekommer det minst en åkerholme och troligen andra biotoper som omfattas av det generella biotopskyddet i jordbruksmark. Kommunen måste i det fortsatta arbetet redogöra för vilka biotopskydd som kan komma att bli påverkade av planens genomförande och även kompensera för de biotopskyddade objekt som kommer att försvinna*. Naturskyddsföreningen menar att detta inte beaktats i planen (se även information i Naturvårdsverkets skrift (2014) *Åkerholme. Beskrivning och vägledning för biotopen Åkerholme i bilaga 1 till förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Vägledningen utgör ett komplement till Handbok 2012:1 Biotopskyddsområden, Naturvårdsverket 2012*).

Kommunen skriver i sin kommentar till Länsstyrelsens yttrande i programsamrådet *En koppling till kommunens miljömål utförs i planarbetet*. Detta framgår inte i planbeskrivningen vid redovisningen av miljömålen på s 21. Naturskyddsföreningen framhåller betydelsen av de lokala miljömålen för att de nationella ska kunna uppnås. När dessa infördes i Sverige betonades de regionala och lokala målen betydelse för att kunna nå de nationella. I Kungälv's lokala miljömål står det på s 20 *Jordbruksmarken är viktig att bevara för att säkra livsmedelsproduktion. Globalt sett utgör bristen på odlingsbar mark ett*

av de största hoten för människan och som följd av klimatförändringarna förväntas denna mark att minska. Att vi inte exploaterar eller på annat sätt förstör områden som är möjliga att bruka är därför av stor vikt. Detta ska, menar vi, vägas in i arbetet med planen och tydliggöras samt beaktas vid genomförandet.

I planen står det att *Komplettering av nya bostäder i ett tidigare glesst bebyggt område innebär lokalt ökad trafik. Omfattningen av trafikökningen är dock relativt begränsad.* Enligt PM om Trafik o buller innebär ökningen på Olvonvägen Alt A från 200 till 1110 f/åmvd, vilket, menar vi, kan anses mer än "relativt begränsad" och påverka luftkvalitet och störningar för de närboende

En förutsättning för att planen ska bidra till miljömålen är en fungerande kollektivtrafik. Vi ser positivt på att det i planen skapas möjligheter för dem som pendlar till arbete/skola att snabbt kunna ta sig till närliggande busshållplats där täta turer erbjuds så att hushållen kan klara sig utan bil eller med en bil.

För Naturskyddsföreningen i Kungälv

Stig Johannesson